

PLAN FÖR LÄRANDE OCH UNDERVISNING

Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

INLEDNING

Plan för lärande och undervisning (PLU) är ett styrdokument som utgår från församlingsinstruktionen och som ger ledning in i pastoraler och handlingsplaner för olika verksamheter. Plan för lärande och undervisning antas av kyrkorådet.

Syftet med Plan för lärande och undervisning är att "kvalitetssäkra" församlingens undervisning på församlingsnivån. Den gör undervisningen reflekterad och skapar en röd tråd genom församlingens olika lärandemiljöer.

Plan för lärande och undervisning är såväl en process som ett dokument. I en process under 2019-2020 har medarbetare i församlingen reflekterat kring grundläggande värderingar för undervisningen, undervisningens innehåll och konkreta konsekvenser för olika verksamheter i församlingen.

Plan för lärande och undervisning följs upp genom att bli en integrerad del i församlingens verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning.

Församlingens undervisning har sin utgångspunkt i dopet.

Dopet är en gåva. Varje människa är reservationslöst älskad av Gud redan innan han eller hon kan göra något tillbaka. Dopet är också en kallelse. En kallelse att leva i sitt dop och sin tro. I undervisningen ger församlingen människor möjlighet att leva och växa i tron genom att ge tillgång till berättelser och tradition, möjlighet att reflektera kring och fördjupa kunskaper, och genom gemenskap.

(ur Församlingsinstruktion Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö)

KUNSKAPSSYN OCH PEDAGOGISK GRUNDHÅLLNING

Religionspedagogen Thomas Groome visar i en modell att det är när "min historia" och "kyrkans historia" möts som en trosgemenskap uppstår. Då uppstår förståelsen för att min egen historia har betydelse för kyrkans växt och att kyrkans historia har betydelse för mitt liv. Lärande sker i en pendling – från LIV (deltagarnas frågor utifrån livserfarenhet) till TRO (Bibel och tradition) till LIV igen (reflektion utifrån ny kunskap och tankar om handling).¹

- Kunskap handlar om förståelse och innefattar fakta, erfarenheter, färdigheter och förtrogenhet.
- Kunskap är föränderlig och växer. Ny kunskap fogas till redan befintlig.
- Lärande är livslångt och sker både organiserat och spontant.
- I lärandet lär alla inblandade parter ömsesidigt.
- Församlingen ger i undervisningen tillgång till Bibelns texter och kyrkans tradition. Genom att sätta ord på egna troserfarenheter och att lyssna och se sammanhang växer vår kunskap om Gud.
- Trygghet som möjliggör en prövande reflektion och bearbetning ska prägla all undervisning.
- Det finns två parter som agerar i lärande kring kristen tro – Kyrkan bidrar med teologi och tradition, människan med sina livsfrågor.

Kristen tro är en integrerad del av livet, och ingen del av livet faller utanför kyrkans tro och Guds omsorg. Kyrkans uppgift är att möjliggöra lärande genom att ge tillgång till bibel, tradition, gudstjänst, symboler med mera. Vi får föra vidare det evangelium vi själva tagit emot. Kärnan i evangeliet är uppståndelsen, det hoppfulla budskapet om liv trots allt.

I all församlingens undervisning ska de existentiella frågorna och kyrkans tro och tradition hållas samman.

¹ Mötet mellan min historia och kyrkans historia och pendlingen från liv till tro till liv beskriver T Groome i fem movements LIV – reaktion utifrån mitt liv och temat (M1) och reflektion utifrån mitt liv och temat (M2). TRO – Den kristna trons berättelse (M3). LIV – Integrera den kristna tron med livet (M4) och Ta ställning (M5).

Thomas Groome (översättning Rune Larsson), *Kommer det att finnas tro.*

TEOLOGISK GRUNDSYN

Gudsbild

- Gud är treenig och därmed dialog och vill en kärleksfull relation.
- Gud både är och gör. Det kommer bli till uttryck i Guds ständigt pågående skapelse (Fadern). Gud föddes till världen och blev människa i Jesus Kristus. Gud delar därför våra livsvillkor. På korset och med den tomma graven vinner Gud seger över ondska och död åt oss (Sonen). Gud är oss nära och hjälper oss i livet, också när vi inte själva erfar det (Anden).
- Gud är större. Vi kan se Guds verk, men samtidigt ana att det finns mer än det vi med våra ord och föreställningar kan beskriva och förstå.
- Gud möter oss i skapelsen och i andra människor. I mötet sker lärande och växt ömsesidigt.

Bibelsyn

- Bibeln är människors berättelser om Gud och Guds tilltal till människan. Vi har ett ansvar att tolka Bibelns texter.
- Bibeln är det levande ordet, verksamt i människors liv. Bibelns ord får liv när de relateras till vår livssituation.
- Bibelns texter behöver läsas både i förnuftets ljus och med trons ögon. Vi vågar tro också på sådant som vi inte kan förstå med vårt förnuft.

Församlingssyn

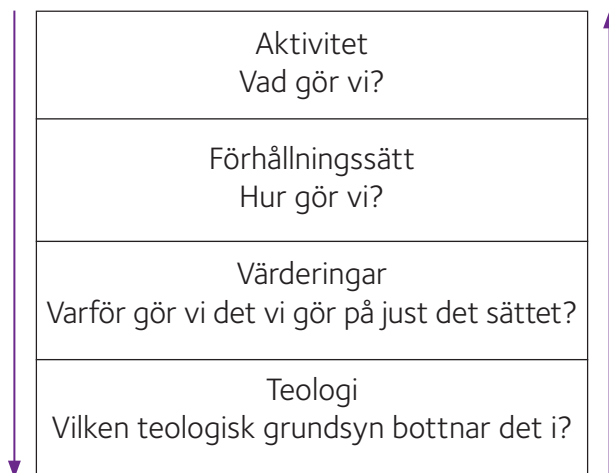
- Kyrkan är en världsvid gemenskap på dopets grund, och församlingen dess lokala uttryck.
- Sakramenten är församlingens centrum i både gudstjänst och vardag.
- Församlingen är en trosgemenskap, inte en åsiktsgemenskap. En plats med rum för olikheter.
- Församlingen är mer än sin verksamhet. Gud verkar i alla goda krafter.
- Församlingens uppdrag är att förmedla evangelium i ord och handling.

Människosyn

- Människligheten och varje människa är skapad till Guds avbild, med ett okränkbart värde och reservationslöst älskad av Gud.
- Varje människa är myndig att själv tänka, tolka, välja och handla.
- Människan är en skapad medskapare och bidrar till den fortgående skapelsen med det hon är, de gåvor hon har och det hon gör.
- Den värld människan är satt att förvalta präglas av både ont och gott. De val människan gör påverkar både henne själv, andra, samhället och skapelsen.
- Människan är samtidigt både rättfärdig och syndare (Martin Luther). En balanserad dubbelhet.

HUR SYNLIGGÖR VI DEN PEDAGOGISKA OCH TEOLOGISKA GRUNDSYNER I FÖRSAMLINGENS VERKSAMHET?

"Hissen" är en modell för att återkommande stämma av församlingens undervisande verksamhet. Hissen rör sig mellan olika våningsplan, kan styra prioriteringar och inriktning och utveckla verksamheten.

I den didaktiska reflektionen har verksamheten grupperats i fyra områden. De olika områdena betonar olika perspektiv av den pedagogiska och teologiska grundsynen. Mycket av den reflektion som gjorts för ett område är tillämpningsbar också på andra områden. Tillsammans utgör detta en didaktisk reflektion kring församlingens hela undervisning våren 2021.

Direkt undervisande verksamhet

(pedagogiska program för skolan, konfirmander, bibelsamtalsgrupper, katekumenat, annan vuxen pedagogisk gruppverksamhet och körverksamhet)

Berättandet – deltagarnas livsberättelser och Bibelns berättelser – är en grundmetod i den undervisande verksamheten. Det finns en medvetenhet om olika lärostilar, och lärande med olika sinnen stimuleras. Undervisningen präglas av lyhördhet för individuella behov och ålder. Människosynen kommer till uttryck såväl i hur mötet med deltagarna sker som i innehållet i undervisningen och i körverksamheten. Genom upplevelse och undervisning erbjuds deltagarna kunskap om kyrka och tro. Uppgiften är att ge något att pröva egen tro, tankar och erfarenhet emot. Vi ska skapa en trygghet där var och en kan vara sig själv och bidra på det sätt som en är beredd att göra. I körverksamheten har formen på ett särskilt sätt, i det här fallet sång, ett egenvärde som ska samverka med tro och livserfarenhet.

Öppen gruppverksamhet och diakonal verksamhet (öppen förskola, babycafé, ungdomsgrupp, Lilla stugan)

Mötet med människor som kommer till församlingens öppna gruppverksamhet och diakonala verksamhet är avgörande och ska präglas av vår gudsbild som genom Treenigheten uttrycker relation och vår människosyn som uttrycker att det är Gud själv vi möter i andra människor. Samtalet är en grundmetod i den öppna och diakonala verksamheten. I samtal präglade av trygghet i den tro och tradition vi har som kristen församling och en förväntan på det som människor bär med sig av erfarenhet, förväntan och egen kunskap, kan kunskap och insikter växa.

Gudstjänst och kyrkliga handlingar

Lärandet i gudstjänsterna är en helhetsupplevelse. Gudstjänstens liturgi, texterna som läses, predikans utläggning och musiken levandegör Kristus liv. De som tjänstgör och de som deltar bidrar tillsammans till detta. Omsorgen om att alla människor ska rymmas i gudstjänsten och uppleva ett möte med Gud i sina liv är avgörande. De som tjänstgör i gudstjänsten kan underlätta detta. Gudstjänstens struktur och ordning i kombination med att var och en tar sitt ansvar är en kvalitetssäkring. Mötet inför kyrkliga handlingar och lyhördhet för det personliga ger utrymme för människor att vara medskapare också i dessa gudstjänster. Domkyrkan är i sig en pedagogisk resurs och ett vittnesbörd om Guds närvaro genom alla tider och idag. Kyrkorummets olika delar och inventarier kan tas i anspråk för ett lärande genom upplevelse.

Kultur och konsertverksamhet

Musik, konst och annan kultur kan beskriva det som är svårt att klä i ord. Genom detta kan vi ge möjlighet att ana Gud som är större än det vi kan se, förstå eller beskriva. Viktigt med lyhördhet för människors olika behov när det gäller att själva få tolka och få stöd i detta. Genom kulturella uttryck kan Bibelns ord få liv på ett särskilt sätt och kopplas till människors existentiella erfarenheter. Att skapa möjlighet till interaktion i t ex utställningar förstärker lärandet och är i linje med församlingens människosyn. Genom samverkan med andra aktörer i kulturverksamhet kan församlingsgemenskapen vidgas och bli inkluderande.

UNDERVISNINGENS INNEHÅLL

Att lyhört lyssna in vilka existentiella frågor som finns hos dem församlingen möter i lärande och undervisning är en grundhållning.

Utifrån några existentiella frågor som vi återkommande möter formulerar vi, när detta dokument skrivs, följande innehållsliga fokus för en församlingens undervisning där livets frågor möter kärnan i evangeliet – uppståndelsen:

- Meningen i livet & Min uppgift i livet
- Sårbarhet – Trygghet/otrygghet, Hälsa/sjukdom, Lidande och död.
- Identitet och Relation
- Tro & Vetenskap

Texten uttrycker några reflektioner kring vart och ett av de existentiella frågeområdena.

Meningen i livet och min uppgift i livet

Du är sedd och älskad för den du är.

Varje människa har en uppgift i livet. Gud ger stöd i detta, och lovar att bära oss när vi inte orkar axla den själva.

Det finns hopp i livets seger över döden. Lidande, sorg och död är inte utan slut.

Gud vill gemenskap med oss och mellan oss. Den är konkret och nära, och uttrycks i den uppståndne Jesus ord på stranden av Genesarets sjö: "Kom och ät", och i nattvardens inbjudan.

Emmausvandringen med den uppståndne är en förebild för reflektion kring mening och uppgift i livet – Att vandra med varandra med intresserat och lyhört förhållningssätt som öppnar upp för livstolkande reflektion och undervisning.

Sårbarhet – Trygghet/otrygghet, Hälsa/sjukdom, Lidande och död.

Vi är inte ensam i lidandet. Vi har en Gud som känner smärtan i sin egen kropp.

Det finns ingen mening med lidande, otrygghet och sjukdom, men Gud kan laga det brustna och göra något vackert av det. "Se jag gör allting nytt" säger Jesus. Uppståndelsen ger kraft att visa och våga stå kvar i sin egen sårbarhet.

Livet är här och nu. Det eviga livet börjar i dopet. Det som väntar efter döden vet vi litet om, men hoppas på. Uppståndelsen och löftet i dopet om vår delaktighet i den ger tröst.

Identitet och Relation/Moral, etik och trons konsekvenser i livet

Vi har en Gud som själv är relation. Treenigheten uttrycker relationen mellan Fadern, Sonen och den heliga Anden. Redan i skapelsen uttrycker Gud sin vilja till relation med människan, och där fick människan uppdraget att relatera till den övriga skapelsen. Därför är frågor om våra relationer till varandra viktiga. De goda relationerna behöver att jag är sann mot mig själv och öppen mot andra. Korsets form påminner om relationen mellan Gud och mig och mellan mig och andra människor.

Våra liv är relation. Det är inte alltid enkelt. Det jag gör påverkar andra och det andra gör påverkar mig. Vi brottas ständigt med frågor om rätt och fel och gör bra och dåliga val. Viljan att ta ansvar gör oss mänskliga. När vi brister i kärlek till Gud, till andra och till Skapelsen finns förlåtelsens möjlighet. Jesus död och uppståndelse är det yttersta uttrycket för förlåtelse.

Tro & Vetande

I undervisningen ryms både trons grundtillit och öppenheten för att inte veta säkert. Uppståndelsen, Skapelsen och Jesus underverk utmanar på ett särskilt sätt vårt rationella tänkande. Också hos de mest rationella forskare finns dock en öppenhet för det vi inte vet. Ibland görs försök att få ihop tro och naturvetenskap genom att fylla i naturvetenskapens kunskapsluckor med Gud ("God of the gaps"). Då blir det problematiskt när naturvetenskapen gör nya rön och Gud ständigt behöver flyttas på. Men vi behöver inte söka Gud i det vi inte vet. Gud finns också i det vi vet. Det finns bara en värld, en verklighet. Den beskrivs av vetenskapen, men i den ger sig också Gud tillkänna, och i den verkligheten söker människan mening och sammanhang. För att vara trovärdiga behöver vi tillämpa ett både-och-tänkande – Vi vet och förstår, men vi tror också och förundras. Tro handlar mer om tillit, förtroende, erfarenhet, trygghet än om en checklista och försanthållanden.

BARNKONSEKVENSPANALYS

Församlingens undervisning har sin utgångspunkt i dopet. En stor del av dopundervisningen rör barn 0-18 år (Barnkonventionens definition av "barn"). Barnkonventionens fyra vägledande artiklar vägleder också församlingens undervisning.

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

När vi tar på allvar att lärande kring kristen tro sker i mötet mellan varje människas erfarenhet och kyrkans historia motverkar vi diskriminering.

En teologisk grundsyn där vi säger oss möta Gud i varje människa, att denna människa är reservationslöst älskad av Gud och har ett okränkbart värde, manar oss till uppmärksamhet på om något barn riskerar att diskrimineras på grund av till exempel kön, ålder, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

Artikel 3: Vid beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Barnets bästa i undervisning och lärande uppnås genom en trygg miljö där varje barn är sedd och kan vara sig själv. Där får barnets erfarenheter, genom upplevelse och undervisning med olika metoder, möta bibel, tradition och gudstjänst. Där kan barnet ana Gud och växa i tro.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

"Utveckling" i Barnkonventionen (t ex i artikel 6) omfattar olika perspektiv på utveckling – fysisk, psykisk, andlig och moralisk utveckling. Alla perspektiven är viktiga i församlingens undervisning, men på ett alldeles särskilt sätt rätten till "andlig utveckling". Församlingen ansluter sig till Lars H Gustavssons förståelse av "andlig utveckling". Aspekter viktiga för andlig utveckling är:

Ögonblick av förundran: Att få möjlighet att stanna upp och uppleva storhet och förundran över att vara en del av det.

Livsfrågor: Att få möjlighet att bearbeta frågor om mening, sammanhang, ursprung, liv, död, minne och drömmar.

Gemenskap: Att se andlighetens relationella aspekt – Anknytning. Det verkliga mötet.

Kultur: Att ge utrymme för konst, musik och lek som redskap att hämta kraft ut och spegla vardagen i.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Det grundläggande pedagogiska förhållningssättet, att i undervisningen utgå från egna livserfarenheter och frågor, innebär att artikel 12 beaktas. I arbetet med barnkonsekvensanalys av församlingens plan för lärande och undervisning har barn och ungdomar i olika åldrar reflekterat utifrån frågor som:

- Vad i kristen tro tycker du är viktigt att få lära sig mer om? Varför?
- Hur blir lärande roligt och intressant för barn/ungdomar i din ålder?
- Var/När lär du dig om Gud, kyrkan, Bibeln, bön med mera?

När det gäller undervisningens VAD återkommer detta:

- Olika kristna inriktningar och kyrkans historia.
- Bibelns berättelser och hur de kan tolkas – "hur man kan tänka när man ska tolka vad man läser då ingen tolkning är fel."
- Hur det är att vara kristen, om att tro och hur andra tror.
- Gud, Maria och Kristus – "att man har koll på att Gud är din vän som alltid finns där", "Tycker det är viktigt att lära sig om hur gud är för när jag började konfirmationen trodde jag att gud var sträng och dömande."
- Olika praktiska saker i kyrka och gudstjänst – "Hur saker går till i kyrkan" "Var man plingar i klockorna", "Hur prästen arbetar. Varför man gör många konstiga saker i en gudstjänst."

När det gäller undervisningens HUR nämndes film, berättande och lekar särskilt, men också skapande av olika slag och samtal med andra.

När det gäller VAR/NÄR lärande sker lyftes konfirmationen särskilt fram tillsammans med i skolan. Flera betonade också det lärande som sker när de är bland andra i kyrkan eller har ett uppdrag i kyrkan – "när jag är i kyrkan och arbetar", "I kyrkan lär man sig mest, När man är närvarande. När man får vara med." "När jag är i kyrkan och runt människor med kristen tro så lär jag mig mer."

AVSLUTNING

Med utgångspunkt i dopet och mässan har vi som församling uppdraget att berätta om Jesus i ord och handling, i tjänst för medmänniskorna. Det sker i församlingens egen verksamhet och på andras arenor. Det sker organiserat och spontant i olika former. Det sker i mötet mellan liv och tro.

Plan för lärande och undervisning i Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö ger stöd för att fortsätta reflektera kring lärande på ett systematiskt sätt.

Sök därför med all iver att till er tro foga styrka, till styrkan kunskap, till kunskapen självbehärskning, till självbehärskningen uthållighet, till uthålligheten gudsfruktan, till gudsfruktan broderlig omtanke och till omtanken kärlek. Ty om allt detta finns hos er och får växa till blir er kunskap om vår herre Jesus Kristus inte överksam utan bär frukt.

(2 Petr 1:5-8)

Svenska kyrkan
STRÄNGNÄS
DOMKYRKOFÖRSAMLING
MED ASPÖ